

TALLINNA ÜLIKOOL

Julia Harjunpää, Lorean Tamme, Carmen Nisu, Lisett Marmei, Reelika Ivenkova, Aleks Martin Rebane, Helina- Karoliina Tamm, Ines Kartezi, Merle Paiba, Silver Silm, Vassili Mägi, Aleksei Grigorjev, Arina Uljanova, Jan Nilson, Anna Pliesnik, Ekaterina Koponeva, Darja Karpištšenko

ÜLIKOOL KUI ÕPIRUM

Portfoolio

Juhendajad: Katrin Aava,
Mari Uusküla

Tallinn 2023

SISUKORD

1. PROJEKTI ARUANNE	3
1.1. Õpipesa- esimese grupi aruanne	3
1.2. Vaimne tervis- teise grupi aruanne	5
1.3. Mis värvi on õpiruum?- Kolmanda grupi aruanne	7
1.4. Tulemused	8
2. PROJEKTIDE TEGEVUSKAVAD	9
2.1 Esimese grupi tegevuskava	9
2.2. Teise grupi tegevuskava	11
2.3. Kolmanda grupi tegevuskava	12
3. ÕPIKOGEMUSE REFLEKTSIOONID	14
KASUTATUD ALLIKAD	22
4. LISAD	23
4.1. Esimese grupi intervjuukava	23
4.2. Teise grupi intervjuukava	23
4.3. Kolmanda grupi küsimustik	24

1. PROJEKTI ARUANNE

Esmaspäeva hommik, astute Tallinna Ülikooli udest sisse ja olete jõudnud siseruumidesse. Kuid kas see tähendab, et olete sisenenud ka õpiruumi? Jõuate loenguruumi ja leiate endale sobiva koha ja tervitate kaastudengeid. Ehk tekib just siis, kui olete astunud õppimise ruumi ja tervitanud õppijaid tunne, et tegemist on õpiruumiga? Õpiruum kui mõiste toob füüsilise ruumi kõrval selgemalt nähtavale inimesed ja nendevahelise suhte ja koostöö (Aava jt., 2021). Seega on õpiruumi loomisel siiski roll eelkõige inimestel, kes selles ruumis viibivad. Mis aga toetab inimeste võimekust astuda ennast ümbritsevate inimestega õpiruumi koosloome protsessi? Milline on meie tudengite tunnetatud võimekus ning millised tegurid võivad raskendada või parandada koostööd ja õppimist soodustava õpiruumi loomist? Enda projekti kaudu, soovisime just seda paremini mõista.

Kolm gruppi kasutasid erinevaid teoreetilisi infoallikaid. Samas leidsime ka ühiseid teoreetilisi pidepunkte, mis seletavad ühiste allikate kasutamist ning nende rakendamist vastavalt oma grupi kitsendatud fookusest. Igal grupil oli nendest allikatest just enda jaoks midagi projekti kaasa võtta.

Meie projektide põhiliseks sidususrühmaks olid Tallinna Ülikooli üliõpilased ja õppejõud. Ühiseks eesmärgiks oli jõuda teadmiseni, milline võiks olla Tallinna Ülikooliga seotud osapoolte jaoks meeldiv ja just neile meelepärane õpiruum, mis tagaks motivatsiooni ja õpiefektiivsuse kasvu.

1.1. Õpipesa- esimese grupi aruanne

Õppimine ise kui ka õppijate vajadused on jäänud viimastel aastatel ülikoolis tagaplaanile ning ei toeta ka kaasaegseid arusaamu, kuidas ülikooli õppekeskkond võiks toetada õppijate arengut parimal viisil. Antud asjaolu ilmestab üsna hästi ka viimaste aastate koroonapandeemia, kus osaline distants-või hübriidõpe tekitasid üliõpilastel raskusi privaatse ruumi leidmisega, mis võimaldaks neil kaasõpilastest segamatult loengutes või seminarides osaleda. Kuigi ülikoolil on individuaalruume, siis seda kindlasti mitte sel määral ja moel, mis võimaldaks rahuldada reaalselt

nõudlust. Antud asjaolu suurendab veelgi enam vajadust individuaalsete paikade järele, kus üliõpilased saaksid segamatult videoloengutes osaleda.

Samal ajal on muutunud õppimine oma olemuselt interaktiivsemaks, eeldades üliõpilastelt omavahelist koostööd erinevates projektides ja gruppitöodes. Kaasaegne õpiruum eeldab ülikoolis õppijate ja õppejõudude koostöös teadmiste koosloomet (Aava jt 2021). Taoline lähenemine eeldab formaalse õppetöö edasikandumiseks väljaspoole auditooriumi seinu, andes sellega üliõpilastele võimalusi kasutada iseseisvalt saadud teadmisi, jagada neid grupisisiselt ning seeläbi neid efektiivsemalt omandada. Samal ajal jällegi võimalusi, mis toetaks antud õpiprotsesse, on suures ülikoolis üsna vähe. Ka need vähesed koosõppimist soodustavad kohad, mis ülikooli peal leiduvad, on vastuolus üliõpilaste vajadustega, osundades paindlike õpiruumide puudumisele ning läbimõttelata auditooriumivälisele ruumikasutusele kõigis ülikooli hoonetes.

Funktsioneerivad õppimiskohad on eelduseks koostöö võimaluste arengule. Selle tagajärjel suureneb õppetöö efektiivsus nii individuaalsel kui ka kollektiivsel tasemel, panustades sellega omakorda motivatsiooni tõusu. Näiteks gruppitöödeks mõeldud alad/ruumid panustavad muuhulgas ka sotsiaalse kapitali kogumisse, koostöösusesse ja identiteedi ja kogukonna tunde tekkimisse (Temple, 2008). Tuues sellega omakorda esile projekti käsitlemise olulisuse. Lee (2017) rõhutab, et õppimise eesmärgiks ei ole kõigest teadmiste saamine, vaid õppimine on kui teistega suhtlemisest tuleneva tähenduse loomise tulemus. See viitab sellele, et õppimine on aktiivne protsess ja teadmised luuaksegi õppijate ja nende keskkonna vahel toimival sotsiaalse läbirääkimise tulemusena. Seetõttu peabki õpperuum pakkuma keskkonda, mis esitab nii õppijale kui ka tema mõtlemisele väljakutseid.

Esimese grupi eesmärgiks oli potentsiaalsete kohtade tuvastamine ülikoolis, kus oleks võimalik läbi viia muudatusi, mis soodustaks paindliku õpiruumi kujunemist. Peamine rõhk väljendus viiside leidmisel, mis võimaldaks muuta õpiruumi üliõpilase jaoks sõbralikumaks ning veelgi enam õppimist toetavaks.

Esimene grupp kasutas andmete kogumiseks kvalitatiivset uurimisdisaini viies läbi intervjuud ja osalusvaatlused. Antud grupi intervjuudes osales kuus vastajat, kes kirjeldasid enda jaoks sobilikke õpiruume ja tõid välja aktuaalseid õpiruumiga seotud murekohti. Lähtuvalt kogutud andmetest kui ka haldusjuhtkonna tagasisidest kaardistasime võimalikud õpipesad. Seejärel lõime viis õpipesa Astra, Silva ja Terra hoonetes, mille raames viisime läbi kahenädalase osalusvaatluse õpipesade kasutuse osas.

Kuna antud projekti eesmärgiks oli potentsiaalsete kohtade tuvastamine ülikoolis, siis lõime Astra, Terra ja Silva hoonetes 5 õpipesa. Leidsime, et läbi olemasoleva inventari ümberpaigutamise on võimalik luua ja toetada paindliku ja üliõpilaste jaoks sõbralikuma õpiruumi loomet, mis omakorda soodustab õppimist. Samal ajal funktsioneerivate ehk aktiivselt ja eesmärgipäraselt kasutatavate õpipesade loomise protsess võimaldas meil aru saada veelgi paremini: a) probleemi teravusest grupi- ja individuaaltöödeks mõeldud alade nõudluse-pakkumise tasakaalustamatusest; b) vajadusest rohkemate õpipesade järgi, mis soodustaks ka suuremaliikmeliste gruppide koostööd; c) individuaalseks tööks mõeldud õpipesad eeldavad privaatsmaid ja kõrvalisemaid ruume, kui seda näiteks raamatukogu avatud ruumiga õpisaal või Astra fuajee; d) üliõpilaste vajadused on muutuvad, seega peab ka kasutatavaid õpipesasid saama muuta vastavalt muutuvale vajadusele, eeldades omakorda hõlpsamalt liigutamist võimaldav inventari või näiteks ratastel vaheseinu.

Lisaks leidsime, et instituutidel kui ka üliõpilastel on puudulik info ruumide kasutuse võimalustest. Näiteks loenguvälisteks grupitöödeks on üliõpilastel võimalik kasutada väiksemaid seminariruumi, eeldades nende broneerimist läbi instituudi. Antud leid rõhutab üliõpilaste teadvustamise vajalikkust ja üliõpilaste poolt küsimuse tõstatamist oma instituudis, mis omakorda toob esile ja kinnitab selle, et õpiruum on koosloomeline õppimine, mille keskmes on inimestevahelised suhted ja koostöö (Aava jt., 2021).

1.2. Vaimne tervis- teise grupi aruanne

Õppijad selles keerulises ja muutavas maailmas tunnetavad, et nendelt nõutakse ja oodatakse väga palju. Liigsed ootused ja pinged meie õpikeskkonnas tekitavad ohu, et õppijad põlevad läbi ja võivad katkestavad oma õpingud. Kuidas seda vältida? Luua toetav ja turvaline õpiruum?

Õpiruumi all me sageli mõistame füüsilist keskkonda, aga tegelikult on õpiruum ka hetk reflekteerimiseks (Aava jt 2021) ja oma vaimse heaolu tunnetamiseks ehk kõik see, mis meid ümbritseb ja õppimisele toetust pakub. Selleks, et olla oma õppimises tulemuslik, on väga oluline ka õppiija vaimne tervis ja tema tunnetatud võimekus. WHO kirjeldab vaimset tervist kui heaoluseisundit, milles inimene realiseerib oma võimeid, saab anda oma panuse ühiskonna heaks

ning tuleb toime oma igapäevaelu pingetega, olles samas tootlik ja tulemusrikas (Sotsiaalministeerium, 2020).

Õppija vaimset tervist võivad mõjutada mitmed välised tegurid ja allikad. Oluliste mõjutavate allikatena toob Täht (2010) välja meisterlikkuse ja kujuteldavad kogemused. Meisterlikkuse kogemused kujunevad välja inimese enda edukogemusega, mis tõstavad tema vaimset võimekust. Samas läbikukkumised ja ebaõnnestumised alandavad vaimset võimekust. Kindlasti mõjutab inimese vaimset võimekust erinevad psühholoogilised ja afektiivsed seisundid nagu stress, ärevus ja ärritus (Täht, 2010).

Õppijal on ettekujutus oma võimetest ning sealhulgas ka oodatav tulemus, ehk isiklik hinnang oma tegevuse tõenäolisele tulemusele. Oodatav tulemus on seotud tema motivatsiooniga, vaimse võimekuse uskumusega ja enesehinnanguga, kui hästi nad kindla tegevusega hakkama saavad (Täht, 2010). Inimese enesehinnangut ning tegutsemisvõimet mõjutab suuresti motivatsioon, mis jaotatud kolme kategooriasse – õpimotivatsioon, välimine motivatsioon ning sisemine motivatsioon. Õpimotivatsioon on otseselt seotud näiteks õpilase mõtte ja tahtega, mis paneb õpilase õppima.

Igal inimesel on oma ettekujutus oma võimetest ning sealhulgas ka oodatav tulemus, ehk isiklik hinnang oma tegevuse tõenäolisele tulemusele. Oodatav tulemus on seotud inimese motivatsiooniga, enesetõhususe uskumusega ja enesehinnanguga, kui hästi nad kindla tegevusega hakkama saavad (Täht, 2010). Inimese enesehinnangut ning tegutsemisvõimet mõjutab suuresti motivatsioon, mis on jaotatud kolme kategooriasse – õpimotivatsioon, välimine motivatsioon ning sisemine motivatsioon. Õpimotivatsioon on otseselt seotud asjaoludega, näiteks õpilase mõtted ja tahe, mis panevad õpilase õppima.

Oma miniuuringus viisime läbi mugavusvalimiga intervjuud, Tallinna Ülikooli 8 erineva eriala tudengiga, et uurida nende tunnetatud võimekuse kohta ning kui teadlikud nad on olemasolevast abist. Intervjuudest tuli välja, et ülikooli poolt pakutavatest võimalustest ei olnud teadlik üks intervjuueeritav ning oldi üllatunud, et ülikoolis on oma psühholoog. Üks intervjuueeritav tõi omapoolse soovitusena välja mõtte, et loengute keskel võiks teha lühikesi sirutuspause, kus nii õppejõud kui ka tudengid saavad võimaluse tõusta püsti ning end venitada, raputada ja sirutada, et maandada loengu käigus kogunevat pinget ning end natuke turgutada. Teine intervjuueeritav pakkus, et üliõpilastele võiks toimuda stressijuhtimise kursus. Lisaks tõi kolmas intervjuueeritav välja lahendusena, et info ülikooli pakutavatest võimalustest, vaimse tervise toetamiseks, võiks

olla paremini tudengitele nähtav. Intervjueeritavad pakkusid omalt poolt välja tegevusi, mida nad ise kasutavad stressi maandamise puhul, milleks peamiselt on raamatute lugemine, mediteerimine, muusika kuulamine, värskes õhus jalutamine, puhkepäevade võtmine, magamine ning kaastudengiga või kolleegiga murest rääkimine. Peamised murekohad, meie intervjueeritavate arvates on liigne materiaalne koormus (lugemismaterjalid, kohustuslikud tööd).

Kirjutasime ka Ülikooli psühholoogile aga kahjuks ei saanud oma uuringu lõpuks veel oma kirjale vastust. Põhjuseid võib olla mitmeid, kuid üheks põhjuseks võibolla see, et Tallinna Ülikoolil kahest psühholoogi on tööl hetkel üks ning kirjadele vastata ei jõua.

1.3. Mis värvi on õpiruum?- Kolmanda grupi aruanne

Kolmanda rühma fookuses oli ülikooli õpperuumide sisekujunduse värvide mõju õpiruumi loomisele. Kõikidel asjadel, mida meie näeme enda ümber, on oma värvitoon. Värvitoon on meie elu lahutamatu osa. Erinevate valdkondade (psühholoogia, pedagoogika, meditsiin, keskkonnadisain) teadusuuringud on kinnitanud, et läbi emotsioonide värvitoon mõjutab inimeste psühhofüsioloogilist seisundit, õppe- ja isegi tööproduktiivsust (Kulikova et al., 2022). Tänapäeval seost värvide ja tunnete vahel ei kahtlustata. Läbi emotsioonide värvid mõjutavad meie motivatsiooni ja tähelepanuvõimet. Õpperuumi värvitoonil on oluline roll õpiruumi loomises. Õigesti valitud ja kombineeritud sisekujunduse värvid aitavad kaasa õpikeskkonna loomisele ja samas nad ka mängivad rolli füüsilise ja psüühilise tervise kaitsmises (Kulikova et al., 2022).

Meie eesmärgiks oli teada saada ülikoolipere arvamust siseruumide värvide kohta ning tõsta ülikoolipere teadlikkust ülikooli ruumide värvide olulisusest. Esiteks oli tehtud probleemi kaardistus, et aru saada milline on fookusgrupp. Selleks, et teada saada kuidas keskkond võib mõjutada üliõpilaste õppeedukust, uurisime akadeemilist kirjandust. Peale seda testrühmale esitasime küsimuse, kuidas nad tajuvad õpperuumide värve ja saime vastused 12 üliõpilaselt ja kolmelt õppejõult. Järgnevalt koostasime kvantitatiivse küsimustiku, mis sisaldas ka avatud küsimusi ning Tallinna Ülikooli erinevate siseruumide pilte, kus oli vaja hinnata ruumide värvide lahendust kasutades skaalat (0-5). Kokku oli saadud 38 vastust ning küsitluse pildipõhiste vastuste analüüsimisel arvutasime KKH.

Küsimustiku andmete analüüsimise käigus selgus, et fookusgruppi põhilise värvitooni eelistus õpperuumide sisekujunduses olid mahedad ehk pastelsed ja soojad toonid, täpsemalt valge, beež ja helepruun. Lisaks põhivärvi eelistustele paljud respondendid avaldasid arvamust, et hea oleks “kasutada üksikutel pindadel erinevaid efektvärve ja pinnatöötlusti ja kombineerida erinevaid värve ja ka puitmaterjalist disain detaile ning mustreid.”

Intervjuust haldusjuhiga saime teada, et sisekujunduse küsimustes ei konsulteerita ülikooliperega, vaid pigem usaldatakse arhitekte ja sisekujunduse disainereid. Kokkuvõtteks grupp on jõudnud järelduseni, et hea oleks võtta arvesse kõikide osapoolte arvamusi, et hästi mõelda läbi õpperuumide sisekujundust, mis tagab parimaid õpitulemusi, seda nii tudengi kui ka õppejõu vaatevinklist.

1.4. Tulemused

Kõigi kolme grupi ühise töö tulemusena jõuti järeldusele, et hea õpiruumi loomisel peab olema võimalus kaasa rääkida inimestel, kes kõige enam neid ruume kasutavad ning õpiruum ise ongi koosloomeline õppimine. Projekti osalised mõistavad ja märkavad paremini värvide, ruumi ja keskkonna mõju tudengite õppimisvõimele ning vaimsele tervisele ning tuldi ka ühisele arusaamale, kuidas õpiruum omab väga tähtsat rolli hariduse omandamise protsessis ja mõjutab tudengite õpitulemusi tugevamalt kui esmapilgul võiks arvata.

Kõik grupi liikmed leidsid, et rühmaliikmete koostegevus oli antud projektis oluliseks nurgakiviks, kuna läbi erinevate erialaste oskuste integreerimise suutsime efektiivsemalt tuvastada võimalikke probleemkohti, näha erinevaid võimalusi nii uurimisprobleemile lähenemisel kui ka mitmekesisemate lahenduste otsimisel, mis aitas meil projekti eesmärki saavutada.

2. PROJEKTIDE TEGEVUSKAVAD

ELU õpiruumi projekti raames moodustasid kolme rühma, kus esimene grupp uuris auditooriumivälist õpiruumi ja selle võimalusi, mis võimaldaks muuta õpiruumi paindlikumaks ja õppimist soodustavamaks. Teine grupp keskendus vaimsele tervisele ning milline võiks olla ülikooli kui õpiruumi roll vaimse tervise toetamisel ja läbipõlemise ennetamisel. Kolmas grupp jõudis aga ühisele otsusele uurida, kuidas mõjuvad ülikooli õpperuumide sisekujunduse värvid õpiruumi loomisele.

2.1 Esimese grupi tegevuskava

Liikmed: Carmen Nisu (sotsiaaltöö), Aleks Martin Rebane (õigusteadus), Lorean Tamme (sotsiaaltöö), Reelika Ivenkova (noorsootöö korraldus), Lisett Marmei (sotsiaaltöö), Julia Harjunpää (sotsioloogia)

Tegevused	Tähtaeg	Vastutaja(d)
Probleemi tuvastamine ja artikuleerimine	29.09-06.10.2022	kõik grupi liikmed
Teoreetilise raamistiku loomine	13.10.2022	kõik grupi liikmed
<i>Brainstorming</i>	13.10.2022	kõik grupi liikmed
Prototüüpimine	13.10.2022	kõik grupi liikmed
Esmase õpipesa loomine	oktoobri algus	Aleks Martin
Vahenädala ankeedi täitmine	15-16.10.2022	kõik grupi liikmed
Osalusvaatluse teostamine ja andmete esmane analüüs	17-21.10.2022	kõik grupi liikmed
Vahenädalaks valmistumine	20.10.2022	kõik grupi liikmed
Vahenädalal projekti esitlemine	26.10.2022	kõik grupi liikmed, v.a Julia

Tagasisidega tutvumine, korrektsioonide teostamine	27.10-03.11.2022	kõik grupi liikmed
Andmekogumine. Intervjuud sihtgrupi ja erinevate vahelülidega (üliõpilased, administratiiv - ja haldusosakond)	24.10-25.11.2022	kõik grupi liikmed
Evakuatsiooniteede ja tuleohutusnõuetega tutvumine. Potentsiaalsete õpialade ning kasutatava inventari (toolide-laudade) kaardistamine T-, A-ja S-majades	novembri algus	kõik grupi liikmed
Õpipesade loomine T-, A-ja S-majades	17.11.2022	kõik grupi liikmed
Osalusvaatluse teostamine ja uute õpipesade kasutuse hindamine	21-30.11.2022	kõik grupi liikmed
Andmeanalüüs (intervjuud + osalusvaatlused)	28.11-01.2022	kõik grupi liikmed
Kolme tulemustega slaidi esitamine	01.12.2022	kõik grupi liikmed
Kolme grupi esitluse integreerimine	08.12.2022	kõik grupi liikmed
Meediakajastuse kirjutamine	11-16.12.2022	kõik grupi liikmed
Projekti kokkukirjutamine	16.12-04.01.2023	kõik grupi liikmed
Projekti esitlemine	05.01.2023	kõik grupi liikmed

2.2. Teise grupi tegevuskava

Liikmed: Helina- Karoliina Tamm (antropoloogia), Ines Kartezi (alushariduse pedagoog), Merle Paiba (andragoogika), Silver Silm (andragoogika), Vassili Mägi (õigusteadus), Aleksei Grigorjev (vene filoloogia)

Tegevused	Tähtaeg	Vastutaja(d)
Probleemi tuvastamine ja artikuleerimine	29.09-06.10.2022	kõik grupi liikmed
Teoreetilise raamistiku loomine	13.10.2022	kõik grupi liikmed
Teema kitsendamine	13.10.2022	kõik grupi liikmed
Prototüüpimine	13.10.2022	kõik grupi liikmed
Vahenädala ankeedi täitmine	15-16.10.2022	kõik grupi liikmed
Vahenädalaks valmistumine	20.10.2022	kõik grupi liikmed
Vahenädalal projekti esitlemine	26.10.2022	kõik grupi liikmed
Tagasisidega tutvumine, korrektsioonide teostamine	27.10-03.11.2022	kõik grupi liikmed
Intervjuud ja transkriptsioon	6.11.2022	kõik grupi liikmed
Intervjuude analüüs	9.11.2022	Ines Kartezi ja Silver Silm
Parima lahenduse leidmine	16.11.2022	kõik grupi liikmed
Kolme tulemustega slaidi esitamine	08.12.2022	kõik grupi liikmed
Kolme grupi esitluse integreerimine	08.12.2022	kõik grupi liikmed
Meediakajastuse kirjutamine	11-16.12.2022	Merle Paiba
Projekti kokkukirjutamine	16.12-04.01.2023	kõik grupi liikmed

Projekti esitlemine	05.01.2023	Silver Silm
---------------------	------------	-------------

2.3. Kolmanda grupi tegevuskava

Liikmed: Arina Uljanova (õigusteadus), Jan Nilson (õigusteadus), Anna Pliesnik (andragoogika), Ekaterina Koponeva (pedagoogika), Darja Karpištšenko (pedagoogika)

Tegevused	Tähtaeg	Vastutaja(d)
Probleemi tuvastamine ja artikuleerimine	29.09-06.10.2022	kõik grupi liikmed
Teoreetilise raamistiku loomine	13.10.2022	kõik grupi liikmed
Teemavaldkondade valimine	13.10.2022	kõik grupi liikmed
Prototüüpimine	13.10.2022	kõik grupi liikmed
Vahenädala ankeedi täitmine	15-16.10.2022	kõik grupi liikmed
Suulise küsimustiku läbiviimine	20-24.10.2022	kõik grupi liikmed
Vahenädalaks valmistumine	20.10.2022	kõik grupi liikmed
Vahenädalal projekti esitlemine	25.10.2022	kõik grupi liikmed
Tagasisidega tutvumine, korrigeerimiste teostamine	25.10-01.11.2022	kõik grupi liikmed
Andmekogumine. Esimese küsimustiku läbiviimine.	1.11-17.11.2022	kõik grupi liikmed
Andmekogumine. Teise küsimustiku läbiviimine.	21.11-28.11	kõik grupi liikmed
Andmeanalüüs (küsimustik)	17.11-30.11.2022	kõik grupi liikmed

Kolme tulemustega slaidi esitamine	01.12.2022	kõik grupi liikmed
Kolme grupi esitluse integreerimine	08.12.2022	kõik grupi liikmed
Meediakajastuse kirjutamine	11-16.12.2022	kõik grupi liikmed
Projekti kokkukirjutamine	16.12- 04.01.2023	kõik grupi liikmed
Projekti esitlemine	05.01.2023	kõik grupi liikmed

3. ÕPIKOGEMUSE REFLEKTSIOONID

Julia Harjunpää – tegemist oli üsna hingelähedase projekti, kuna õpiruum on midagi sellist, millega olen olnud tihedalt seotud viimased 5 aastat. Seega olles ise tudeng ning võimeline suhestuma antud teemaga, võimaldas see veelgi paremini mõista nii uurimisprobleemi olulisust kui ka teiste tudengite seisukohti. Antud projekti käigus õppisin kindlasti paremini tundma ülikooli kui füüsilist õpiruumi, nägin, millised on üliõpilaste võimalused auditooriumi välises õppetöös ning millised on suurimad kitsaskohad.

Kindlasti mille ma endaga kaasa siit võtan, on arusaam, et õpiruumi olemus ei ole üksnes füüsiline, vaid see on ka koosloomeline ruumi loomine ja inimestevaheline interaktsioon, eeldades erinevate osapoolt koostööd. Antud aspekti tõi esile ka meie ELU projekt, kus läbi meeskonnatöö ja omavahelise suhtluse saime aru, kuidas õpiruumi loomine ja isiklike teadmiste omandamine selles toimub. Kuna meil oli äärmiselt tore ja hakkaja meeskond, siis ka keerulisematel hetkedel suutsime säilitada motivatsiooni oma eesmärkide poole püüdlemisel ja just vaheetappide koostöine lahendamine võimaldaski meil jõuda oma eesmärkideni.

Lorean Tamme - huvi kõne all oleva projekti vastu tekkis juba ELU projektide nimekirja välja ilmumisel ning olen väga tänulik, et selles osaleda sain. Kuigi algselt arvasin end üsna antud teemast teavitatud olevat, jätkus avastamist ja uut infot projekti läbi viimise igal sammul. Kui tundsin end projekti algusaegadel veel veidi kohutanult, kuna koostööd tuli tegema hakata täiesti võõraste inimestega, siis juba peale esimest kohtumist tuli välja grupi dünaamika, mis saatis meid võiduka lõpuni. Projekt tõstatas teadlikkust õpiruumist ja selle olulisusest üldse ning mingil määral ka võimendas eneseusku probleemidele lahenduse leidmisel. Olen isiklikult väga tänulik projekti juhtidele, kes oma töömeetodeid kasutades kolm aktuaalset teemat paljude hulgast välja tõid ja meie projekti alustaladeks panid.

Carmen Nisu - Mina sattusin antud projekti peaaegu et juhulikult. Algselt valisin teise projekti, kuid kuna sinna ei osutunud valituks, siis hakkasin süvenema ka ülejäänutesse projektidesse. Siis jäigi silma “Ülikool kui õpiruum” projekt. Oma sisult torkas see projekt teiste seast vägagi välja, kuna tegemist on aktuaalse teemaga. Mind isiklikult väga mõjutab minu ümber olev keskkond ja tõhusamateks õpinguteks on oluline, et ümbrus ka seda soodustaks.

Projekt õpetas mind vaatama rohkem enda ümber ja märkama ka piasju. Õppisin tegema koostööd ning arvestama teiste eriala tudengite vaadetega, kuna ühte gruppi sattus erinevate õpingutega inimesi, kes nägid asju omamoodi. ELU projekti kogemus oli väga kasulik, kuna eesmärk sai täidetud ning koostöö sujus, mis kõik kokku andsid häid teadmisi edaspidiseks.

Lisett Marmei - Projekt jõudis minuni tegelikult üsna juhuslikult. Antud projekt polnud küll mu esimene valik kuid siiski miski projekti nimes kõnetas mind ning otsustasin väljakutse vastu võtta. Projektiga tegeledes mõistsin kuivõrd palju mõjutab meid ümbritsev keskkond meie võimet uut infot vastu võtta ja mille jaoks on oluline õppimist toetav õpiruum. Kindlasti õppisin antud kogemusest seda, kuidas erinevaid erialasid paremini omavahel lõimida ja kuidas toimida meeskonnas. Tänu grupisesele ühisele eesmärgile ning toetavale keskkonnale ei valmistanud ülesanne oluliselt raskusi. Projekti juhendajatelt õppisin seda, kuidas märgata paremini detaile selles, kuidas me ennast väljendame. See on miski, mis on minu eriala vaates äärmiselt oluline oskus.

Reelika Ivenkova - Projekt sai valitud täiesti sisemisest huvist selle teema vastu, sest tajusin ise üliõpilasena sama muret, et kus grupi/individuaaltöid koolis teha. Projektis mõistsin, et see teema on tõesti aktuaalne ning mul on siiralt hea meel, et sain anda oma panuse olulise teema muutumisse. Projekt pani mind ülikooli kui õpiruumi avatuma pilguga vaatama ning erinevaid kohti rohkem märkama. Samuti oskasin ja julgesin neid teemasid tõstatada ka oma kursusekaaslaste hulgas. Väga suur õppekoht iseendale oli ka see, et tegutsesin koos nii suure projekti kallal inimestega, keda ma varem kohanud ja kellega suhelnud ei olnud. Alguses oli ehk ikka hirm, et kuidas me toimime või koos töötame. Kuid kuna sattusime kokku kõik, kes me olime eesmärgiga asja juures ja samal ajal üksteise suhtes väga toetavad, siis võtan kogu selle õpikogemuse enda jaoks kokku väga positiivselt. Tunnen, et sain väga suure kogemuse nii meeskonna töös kui ka täiesti uute inimestega ühise eesmärgi nimel töötamises.

Aleks Martin Rebane - Minu õpingute käigus on tihti tulnud ette olukordi, kus õppejõud jagab spontaanselt kursuse väikesteks rühmadeks, et viimased looksid eraldiseisvalt mingile probleemile lahenduse. Kuna olukord tuleb ette spontaanselt, tuleb üliõpilastel töö tegemiseks ise endile mingi nurk koolis leida. Just neil puhkudel tekkiski tunne, et sellistest ruumidest on

Tallinna Ülikoolis vajaka või ei ole olemasolevaid ruume kasutatud võimalikult eesmärgipäraselt. Kui ELU projekti valides leidsin projekti “Ülikool kui õpiruum”, teadsin kohe, et projekti raames saan midagi muuta.

Minu õnneks ei piirdunudki projekt vaid probleemist teadlikkuse tõstmisega, vaid sain ise probleemile käed külge panna ja lahendusi pakkuda läbi erinevate õpinurgakeste loomise. Lisaks olin keskendunud algul vaid probleemi füüsilise olemusele ning projekti valmimise käigus õppisin tähelepanu pöörama ka probleemi vaimsetele aspektidele. Projekti raames arendasin samuti oma meeskonnatöö oskuseid ning kohtusin uute inimestega, kes õpetasid mind projekti nägema läbi teiste vaatevinklite.

Helina-Karoliina Tamm - Projekti kirjeldust lugedes tuli mulle koha idee keskenduda vaimsele tervisele ülikoolis ning mul on äärmiselt hea meel, et seda ka kohe toetati ning teine grupp selle ka enda põhiteemaks valis. See andis mulle julguse rohkem enda mõtetesse uskuda ning neid ka kõva häälega ette kanda. Oli põnev õppida arvestama nii erinevate taustadega inimestega ning püüda kõigi ideed ühtsesse eesmärki sobitada.

Kõige kasulikum osa projektist oli minu jaoks meie juhendajate uudse meetodikaga tutvumine, mida saan ka ise tulevikus rakendada. Üksteise tundmaõppimine võimaldas familiaarset ja mugavat koostööd. See, et iga grupiliige pidi leidma oma teema ülikooli pildistades muutis meie ülesande praktiliseks. Lehed, mida projekti kitsendamiseks kasutasime võimaldasid väga kiirelt iga kohtumisega edasi liikuda. Kavatsen neid ka ise tulevikus kasutada plaani tegemiseks. Samuti meeldis mulle iga kohtumise lõpus küsimus, et mida kaasa võtame, kuna see pakkus hetke reflekteerida ja teha kokkuvõtte olulisemast. Lisaks pani see tundma mind nagu juhendajatele on oluline iga liikme heaolu. Küll aga oleksime võinud oma kohtumistega alustada varem, sest see meetodika võttis rohkem aega.

Ines Kartezi - Ma liitusin antud projektiga põhjusel, et mind huvitab õpilaste heaolu ning puutudes erialaselt kokku paljude õpilastega ma tean, millist rolli mängib õpilase vaimses tervises teda ümbritsev õpikeskkond. Minu peamiselt sooviks oli anda enda panus toetamiseks õppijaid, aidates luua neile sobiv õpiruum, kus õppeprotsess saaks anda võimalikult häid tulemusi.

Projekti käigus arendasin ma oma koostööoskust ja meeskonnatööd, lisaks õppisin ma märkama rohkem õpiruumi kujundust, selle mõju õpilastele ning lisaks ka märkama õpilaste vaimse tervise seisundit ja nende vajadusi. Samuti nõudis projekt eneseületamist, tehes koostööd teiste erialade tudengitega, kellega pole varasemalt kokku puutunud. Tänu projektile sain ma esmakordselt kavandada, koostada, läbi viia ja analüüsida intervjuud, mis oli samuti katsumuseks, kuid kokkuvõtlikult väga kogemuste rohke ja arendav. Tuleb tõdeda, et projekti alguses oli natuke hirm, et kas ja kuidas grupitöö sujuma hakkab ja kuidas see välja kujuneb, kuid tänu toetavatele kaasliiõpilastele ja juhendajatele kujunes projekt üsnagi hästi ning eesmärk sai täidetud. Ma olen väga rahul sellega, kuidas projekti ülesehitus oli loodud ning ma lõpetan projekti positiivsel noodil.

Merle Paiba - liitusin antud ELU projektiga, kuna teema kõnetas mind. Tuleb tunnistada, et suhtusin algul ELU projekti eelarvamustega sest olin tudengitelt, kes ELU projektides juba varasemalt osalenud, erinevat tagasisidet ning see tegi pisut ettevaatlikuks. Kuid esimene kohtumine oli kuidagi väga pingevaba ning me sõnaotsesesmõttes hakkasime kasvama grupiks. Me lähenesime oma teemadele läbi disainmõtlemise. Edasi toimus suuremast grupist väiksemaks liikumine ja seda just teemade järgi, mis kedagi kõnetas. Ma liitusin vaimse tervise töögrupiga, kuna see on väga oluline teema aga kahjuks pööratakse sellele veel mitte piisavalt tähelepanu. Grupis me kindlaid rolle ei jaganud ning proovisime olla oma tegevustega ajakavas. Kui kokkulepitud lõik või töö sai valmis siis küsisime üle, et kas keegi tunneb ennast mingis kindlast tegevuses (näiteks analüüsimises, esitlemises, kirjutamises jne) kindlat või soovib seda tingimatta ise teha. Andes sedasi võimaluse olla oma tugevustega grupile kasulik või siis arendada endas uusi oskusi. Sellist grupis miniuuringu tegemise kogemust mul varasemalt polnud, lisaks olid grupikaaslased erinevatelt erialadelt ja erineva õppekraadi omandamas. See kindlasti rikastas meie gruppi ning tõi juurde erinevaid vaateid ning mõtteid. Tunnen, et kõik said panustada antud uuringusse ning väga väärtusliku kogemuse. Enda õppimiseks loen seda, et ka nii saab teha grupitööd kui kindlaid rolle ei kehtesta ja see oli ka minule üks suurimaid õppimise kohti. Nii mõnigi kord oleks tahtnud kindlamalt ja kiiremini jõuda tulemuseni aga siis tuletasin meelde, et anna teistele võimalus, teeme seda ikka koos ning vajadusel toetame neid, kes kohe kaasa ei tule või vajavad arutlemiseks rohkem aega. Selline koostegemine ja teiste arvestamine oli meie tugevusi. Võimalusi õppimiseks ning arenemiseks oli kõigil ja juhendajad löid igati turvalise ja hoitud tunde, et iga arvamus on oluline ja iga mõte on väärt kaalumist ning

arutamist. Usun, et me kõik läheme selle projekti lõppedes edasi väga erilise kogemusega ning me saime sellest isegi rohkem kui me praegu seda arvata oskame või tajume. Aitäh kogu grupile ja meie juhendajatele. ELU projekt ei ole ainult 6 EAP vaid palju enamat ning õppijana rikastav ning arendav.

Silver Silm - minu õpingute jooksul oli esmakordne kogemus teha rühmatööd erinevate erialade inimestega. Tänu nii eripalgelise tausta ja kogemusega tudengitega koostööle, arenesid minu sotsiaal- ja koostööoskused. Vaimse tervise temaatika on mulle hingelähedane, siis antud teema oli minu jaoks kirglikult huvipakkuv. Töö käigus arenesid minu infootsi oskused kui ka sisuka teksti koostamise oskus. Samuti oli minu jaoks esmakordne metoodika - intervjuu - rakendamine, küsimustiku koostamine, läbiviimine ning tulemuste analüüs. Lisaks oli minu jaoks esmakordne disainmõtlemise rakendamine, loodan väga, et mul õnnestub Tallinna Ülikoolis õppides veel selle metoodikaga kokku puutuda ja ehk ka rohkem süvitsi minna. Olen õnnelik, sest projektis osalemine andis väärtusliku kogemuse, mida rakendada tulevases ülikooli õpingutes. Kuna projekti - ülikooli kui õpiruum - tulemusi saab laiendada ka teistele õpiruumidele, sain enda töös rakendatavaid väärtuslikke ideid ja kogemusi, töötan üldhariduskooli füüsikaõpetajana. Olen meie juhendajatele südamest tänulik, sain läbi positiivse eeskuju kogeda, et mismoodi on võimalik luua õppijat väärtustav ja turvaline õpiruum.

Aleksei Grigorjev - valisin “Ülikool kui õpiruum”, sest mind huvitab hariduse teema ja see on ka väga vajalik teema. Selles projektis osalesin rühmas, mille uuritav teema oli seotud tudengite vaimse tervisega. Meie rühmatöö ajal oli vaja otsida erilised infoallikad, mis seotud meie teemaga ja teha ka 2 intervjuut oma eriala (vene filoloogia) tudengitega ja osalesin meie projekti tundides. Võib öelda, et selline projekt on väga huvitav ja annab võimalusi töötada teiste inimestega ühe rühma piires. See projekt andis mulle rühmatöö kogemuse, teiste inimeste intervjuerimise ja informatsiooni allikate otsimise kogemuse.

Arina Uljanova - liitusin “Ülikool kui õpiruum” projektiga, kuna projekti eesmärk tundus minu jaoks tähtis. Ülikool on see koht, kus ma vedan üsna palju aega ja mul on kindlasti soov ülikooli paremaks muuta. Projekti käigus õppisin, kuidas efektiivselt aega planeerida ning rühmas rolli jagada. Lisaks sain teada oma nõrkadest küljedest ja mille üle pean veel töötama. Parim kogemus

minu jaoks oli suhtlusringi laienemine, kuna enne projekti ma ei suhelnud teiste erialade tudengitega. Minu rühma ülesandeks oli uurida, kuidas ülikooli värvilahendus mõjub tudengite vaimsele ja füüsilisele tervisele. Selle uurimise käigus saime väärtuslikke andmeid ja loodame, et ülikool võtab arvesse tudengite eelistused värvilahenduses selleks, et tudengid tunneksid ennast ülikoolis produktiivsemalt.

Jan Nilson - Tallinna Ülikooli kohustuslikke üleülikooliliste ainete seas on ELU ehk Erialasid Lõimiv Uuendus. Valides erinevate projektide seast tundsin, et projekt „Ülikool kui õpiruum“ kõnetab kõige rohkem. Põhjus – olles õppinud juba järjestikku 15 aastat, õpiruumid on saanud osa minu elust, kus tahes-tahtmata veedad olulise osa ajast. Seega mõte, et on võimalus muuta need ruumid meelepärasemaks tundus huvipakkuv. Minu ootusteks oli proovida muuta õpiruume kohaks, kus õppimine sujus edukamalt. Minu rolliks meeskonnas oli ideede loomine ja nende mahamüümine, samuti aitasin esitluste valmistamisega. Meeskonnas vastuolusid peaaegu ei olnud, kuna algusest peale sai valitud üks meeskonna liige (Arina), kes juhib ja korraldab protsessi. Meeskonna panus oli hea, eraldi tootsin välja Anna, kes viis läbi eraldi intervjuu Tallinna Ülikooli haldusjuhiga. Isiklikult antud projekti raames õppisin veelgi paremini esinema, kuna presenteerisin kõike me esitlusi ja sain hea nõ müügimehe kogemise. Raskusteks pean seda, kui idee, millesse ise siiralt usud, ei leia toetust, kuid ka see oli väga hea õppetund. Projekti lõpus olen rahul sellega, et kuigi füüsilises mõttes meie projekt ei muutunud ülikoolis midagi, siiski me juhtisime probleemile tähelepanu ning tõime välja kitsaskohti ja seda kogutud arvamuste põhjal. Projekt andis mulle tulevikku mõttes julgust avaldada arvamust. Minu meelest meie projektil olid väga kõrge empaatia võimega juhendajad, kes tõepoolest muretsevad projekti eest.

Anna Pliensnik - projekti valimisel otsustavaks osutus minu jaoks juhendaja. Teadsin, kellega teen koostööd ja usaldus oli suur. Samas suur oli ka vastutustunne, kuna kõrgelt hindan juhendaja teadmisi, pädevust ja akadeemilist kogemust. Ei osanud oodata, millega projekti käigus hakkas tegelema, usaldasid ennast protsessile ja olen tulemusega rahul. Sattusin noorte vene tudengite gruppi, mille üle olen väga õnnelik. See oli ainulaadne omapärane kogemus minu õpingute jooksul. Tundsin vahet, kuidas kujuneb koostöö, kui ta toimub emakeeles noorte grupikaaslastega, kes õpivad päevaõppes. Minu roll: tundsin ennast sillana grupikaaslaste ja juhendajate vahel. Vastuolud: alguses tulin gruppi teise ideega, kuid olin nõus loobuma oma

mõttest ja tegema koostööd ühise eesmärgi saavutamiseks. Pean koostööd tähtsamaks. Panus oli võrdne. Projekti käigus sain teadlikuks fitodisainist; õpperuumist õpiruumi kujundamise teguritest; arhitektide ja sisekujundajate teadmiste ja oskuste eripäradest. Keeruline oli grupikaaslastega kokku saada. Tundsin vajadust rohkem teemat arutada ja mõtteid jagada, et jõuda ühise arusaamani ja rahulduseni tulemustega, kuid tuli leppida meie erineva tempoga nii õpingutes, kui ka töö- ja eraelus. Võiduks pean tulemusteni jõudmist. Oluline on see, et meie koos, arutades, pannes paika plaani, määrates ülesandeid ja jagades vastutust, liikusime ühes suunas. Pean meie koostööd õnnestunuks.

Ekaterina Koponeva - Ootused olid sellised, et ELU projektiga saan tuttavaks uute inimestega, saan jagada oma mõtteid ja kogemust, mis sain õpetaja rollis olles. Minu grupi liikmed olid alati tähelepanelikud, aktiivsed ja avatud oma mõtteid jagada ning projektijuhendajad alati pakkusid abi või andsid häid nõu. ELU projekti jooksul meil ei esinenud probleeme koostöö suhtes, sest igaüks tõi suurt panust grupitöösse. Koostöö oli tehtud kiiresti, lugupidvalt ja vastutustundlikult. Mulle tundub, et mul esinesid ainult positiivsed tunded projekti jooksul. Olen teiste käest kuulnud, et ELU projektid on uskumatu rasked ja grupitöö käigus esineb palju mure kohti, kuna mina sain ainult positiivse kogemuse. Isiklikult olen väga tänulik projektile ja minu grupiliikmetele, kuna sain teada palju uut asju ruumide sisekujunduse ja värvide mõju meie vaimse tervise, õpimotivatsiooni ja õppimise edukusele. Antud kogemus on minu jaoks oluline, kuna olen tulevane õpetaja ning pean õpilastele looma turvalist ja õppimist soodustava keskkonda. Kokkuvõtteks võin öelda, et projekt oli minu jaoks väga kasulik ja oluline, et teada saada enda nõrgad ja tugevad küljed ning analüüsida ennast.

Darja Karpištšenko - Minu jaoks see oli äge kogemus, kuna peaaegu kõik minu ootused on õigustatud. Seoses sellega, et ma õpin pedagoogiks selle projekti teema oli väga oluline ja huvitav mina jaoks. Tahaks tänada projekti juhendajat, kes pidevalt aitas ja suunas meid. See elu projekt või see aine on üks huvitavamaid aineid ülikooli ajal. Tegelikult mul on vedanud rühmaga. Mei ei tekkinud konflikte ega vastuolusid. Leppisime alguses kokku, et kõik arvamused ja pakkumised on teretulnud seega kõik kuulasid üksteist tähelepanelikult ja toetasid. Minu meelest minu meeskonnaliikmete panus oli 5/5. Selline dünaamika kujunes välja, kuna me

kohe alguses leppisime kokku kes ja mida teeb ehk kuidas me suhtleme ja mismoodi viime oma uuringu läbi. Rollid olid jagatud võrdselt. Liitusin projektiga, kuna tahtsin proovida ennast mingisuguses teises valdkonnas, mitte pedagoogikas ning just projekt “Ülikool kui õpiruum” oli hea võimalus. Ootas, et saan tuttavaks huvitavate erinevate inimestega, saan teada kuidas tõhusamalt on võimalik kasutada ülikooli kui õpperuumi ning viin uuringut läbi - nii kõik juhtuski.

KASUTATUD ALLIKAD

Aava, K., Karu, K., Kaal, E., & Uusküla, M. (2020). Kas õpi- või õpperuum? Mõistekasutus loob arusaama õppimise sisust. *Keel ja Kirjandus*, nr 8-9, 704-718. <https://doi.org/10.54013/kk754a5>

Gnidko, V. I. (2016). Värv interjööris. Teaduse ja innovatsiooni maailmas: rahvusvahelise teadus- ja praktilise konverentsi artiklite kogumik. (lk 244-246). Kungas: Nitsatern.

Kulikova, A., Solomakha, J., & Rodionova, J. (2022). Kaasaegse hariduse küsimused. Haridusasutuste sisekujunduse värvide mõju psühholoogilis-pedagoogilised aspektid. <https://cyberleninka.ru/article/n/psihologo-pedagogicheskoe-vliyanie-tsveta-v-dizayne-obrazovatelnyh-uchrezhdeniy>

Lee, J. W. Y. (2017). Learning spaces around the university: factors that affect the preference for a space. In 3rd International Conference on Higher Education Advances, 382-390.

O'Rourke, V., & Baldwin, C. (2016). Student engagement in placemaking at an Australian university campus. *Australian Planner*, 53(2), 103-116.

Sotsiaalministeerium. (2020). Vaimse tervise roheline raamat.

Tartu Ülikooli eetikakeskuse tunnustusprogramm "Hea kool kui väärtuspõhine kool" Turekova, Lukáčová & Bánesz (2018). Quality Assessment of the University Classroom Lighting. *TEM Journal*, 7 (4), 829-836, ISSN 2217-8309. DOI: 10.18421/TEM74-21

Täht, K. (2009). Õppimisega Seotud Hoiakud: Enesetõhusus Ja Õpimotivatsioon. 1–6. <http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/14620/Enesetohusus.pdf>

4. LISAD

4.1. Esimese grupi intervjuukava

1. Sina kui Tallinna ülikooli tudeng/assistent/õppejõud. Mida arvad sina sellest, kas kooli pealt koha leidmine, kus individuaalselt/grupis õppida on keeruline või pigem lihtne? Kas sina näed selliste kohtade jaoks vajadust?
2. Milline oleks sinu jaoks ideaalne koht koolis, kus saaksid õppida/grupitöid teha?
3. Kas sul on mõni soovitus, et kus ülikoolis selline koht võiks paikneda?
4. Meil on individuaaltöö ruumid ülikoolis, mis on avatud 19ni. Kas need on vajalikud sinu kogemuse põhjal? Kas sellised paiku oleks vaja ülikoolis veel ning ka peale kella 19t?

4.2. Teise grupi intervjuukava

0. Kas sa soovid anonüümseks jääda?
1. Mis on sinu õpitav eriala?
2. Miks valisid just selle eriala?
3. Mis ootused sul olid TLÜsse õppima/õpetama tulles?
4. Mitu loengut sul keskmiselt nädalas on? (et uurida koormuse/ülekoormuse kohta)
5. Kas ja mis mured sul ülikoolis õppides/õpetades on?
6. Kuidas tahaksid toetatud praegu olla?
7. Kas sa tead, kuhu oma murega pöörduda ülikoolis? Kust abi saada?
8. Kas sa oled kasutanud ülikooli poolt pakutavat abi? (koolipsühholoog, toetusgrupp jne)
9. Missugune meie mõeldud lahendustest on sinu arvates kõige kasulikum: teha infopäev, luua toetav videomaterjal või üle ülikooli kleepida qr-koodid? (Neile järgnes iga idee täpsem kirjeldus.)
10. Mida sa neile juurde lisaksid? Palume omapoolseid soovitusi.
11. Kuidas isiklikult stressi maandad?

4.3. Kolmanda grupi küsimustik

Esimese küsimustiku link:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSe78-o1MWm1IwSaH0IGMAO4kVZyYN1uOiu0W6jRXf7XKZCdlg/viewform?usp=sf_link

Teise küsimustiku link:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSehNs0TFdcEr0JaxXnJTBx596BCbQAGWnQ1QEIqC6TXv0-g/viewform?usp=sf_link